

6. Охримович-Залізник О. За фахове навчання жіночої молоді / Олена Охримович-Залізник // Нова хата. – 1929. – Ч. 8-9. – С. 7-8.
7. Палій А. З Новим Роком /А. Палій // Кооперативне молочарство. – 1926. – Ч. 1-2. – С. 1.
8. Питання від Редакції // Газета господарська. – 1901. – Ч. 3. – С. 21.
9. Про відбудову наших сіл // Господарська часопись. – 1915. – Ч. 4. – С. 81-82.
10. Слово від Видавництва // Кооперативне молочарство. – 1926. – Ч. 1. – С. 1-11.
11. Плетенік Л. В добру путь! / Л. Плетнік // Господарсько-кооперативний часопис. – 1942. – Ч. 1. – С. 1.

Г.В. БИЛАВИЧ. ЖУРНАЛЫ ОБЩЕСТВА “СЕЛЬСКИЙ ГОСПОДАР” КАК ЭНЦИКЛОПЕДИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ЗНАНИЙ ДЛЯ УКРАИНЦЕВ

Резюме. В начале XX ст. в Западной Украине периодические издания стали универсальным фактором распространения хозяйственно-кооперативных знаний украинцев. Это и общественные издания, и специальные хозяйственно-просветительские журналы, и хозяйственно-кооперативные журналы, которые освещали отдельные отрасли сельского хозяйства и подходы, формы, методы и средства по распространению знаний в той или иной области, знакомили с новейшими методами хозяйствования.

Ключевые слова: хозяйственно-экономическая культура, периодические издания, общество “Сельский gospodar”.

H.V. BILAVYCH. THE MAGAZINES OF “SILSKYY HOSPODAR” ORGANIZATION AS ENCYCLOPEDIA OF AGRICULTURAL KNOWLEDGE FOR UKRAINIANS

The summary. In the early twentieth century in Western Ukraine periodicals have become a universal factor of economically cooperative knowledge for Ukrainians. It includes public, special, economic and educational journals, and economic-cooperative magazines that covered the individual industries and agriculture community approaches forms, methods and means for the dissemination of knowledge in a particular area, familiar with the latest methods of farming.

Key words: business and economic culture, periodicals, “Silskyi Hospodar” organization.

Одержано редакцією 03.07.2014 р.

УДК: 373. 5. 015. 31: 7

О.В. ОКСЕНЮК

ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СВІТУ І ДОСВІДУ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ НАРОДНОГО МАЙСТРА УКРАЇНИ Л.І. ЛИСЮК

Резюме. У статті розкрито аспекти формування емоційно-ціннісного ставлення до світу й досвіду творчої діяльності учнів народним майстром України Л.І. Лисюк.

Ключові слова: принцип культуровідповідності, емоційно-ціннісне ставлення до світу, досвід творчої діяльності учнів.

Постановка проблеми. Головною метою освіти початку нового століття є збереження культурних загальнолюдських і національних традицій, повнота реалізації особистості як соціокультурного індивіда. Тому освіта є складовою культури як світоглядної системи щодо розуміння світу і людини.

Аналіз останніх досліджень. Загалом, культура – поняття поліваріантне, розуміння якого, у підсумку, зводиться до основних положень:

це творча діяльність людини у духовній і матеріальній сферах, а також система закладів, що забезпечують цю діяльність; історично й етнічно усталені координати внутрішнього світу людини; сукупність психологічних, інтелектуальних і духовних стандартів, норм.

Два останні положення, за О.Сухомлинською, є основою культурологічного виміру [4, 3] – сфери вивчення культури як цілісного явища, специфічної функції людського буття. Культурологія як наука досліджує співвідношення природи і культури, спосіб мислення, діяльність культурно-історичних суб'єктів. Педагогічна культурологія, відповідно, вивчає спеціально організований (педагогічний) вплив суспільства на дитину як суб'єкт і об'єкт культуроформуючих процесів.

Зважаючи на те, що навчальний зміст за логікою його наукового осмислення повинен виступати спонукальним засобом особистісного становлення учнів, доцільно, за В.Кременем, виокремлювати особистісну форму змісту, коли навчальний предмет подається як історія розвитку інтелектуальних та особистісних надбань творців певних культурних цінностей [2, 19]. Тобто змістову структуру навчального предмету, окрім знань, умінь і навичок, складають ще й цінності, творчі здібності. Створення особистісної форми навчального змісту полягає у залученні учня до пошукової діяльності, спрямованої на виявлення у навчальному предметі особистісного змісту з поступовим переходом її в діяльність із засвоєння цінностей, а далі – у творчу (реалізація засвоєних цінностей у вчинках).

Тому значний дослідницький інтерес становить виявлення педагогічних форм, засобів, методів і прийомів, які мають особистісне, емоційне забарвлення та формують особистість, здатну до культуротворення, соціальної і громадянської активності. Так культурологічний аспект змісту освіти поєднується із аксіологічним, оскільки цінності є структурно-смысловим елементом культури.

Мета дослідження полягає у визначенні змісту, методів та форм художньо-педагогічної діяльності Л.І. Лисюк, які забезпечують формування досвіду творчої діяльності й емоційно-ціннісного ставлення до світу в учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ключовим принципом особистісно орієнтованого виховання і навчання наразі є принцип ціннісної орієнтації – це залучення учнів до взаємодії з навколишнім світом і сприяння формуванню у них ціннісних ставлень до всього світу з позиції сучасної культури [1, 82]. За такого підходу головними цінностями особистісно орієнтованого виховання стають людина (яка розвивається як особистість), духовність (як показник розвитку особистості), творчість (як джерело розвитку людини культури). Оскільки і самі цінності опредмечуються у формах культури, і принцип культуровідповідності передбачає осмислення людиною будь-якого явища дійсності у тісному зв'язку із культурою суспільства, то становлення особистості учня без формування у нього ціннісних ставлень до себе і зовнішнього світу – не можливе.

Ціннісні ставлення регулюють відносини між особистістю й оточенням [1, 67], що проявляється на рівні інтелекту, емоцій, поведінки. Розуміння сутності цінностей закріплюють емоційні переживання, які є відгуком на потреби, мотиви особистості, що трансформуються в її емоційно-ціннісне ставлення до світу. Аналогічно, емоційно-ціннісне ставлення реалізується на практиці у поведінці особистості, її вчинковій діяльності, якій властивий творчий характер.

Отже, формування цінностей найповніше реалізується у таких компонентах змісту освіти як емоційно-ціннісне ставлення до світу і досвід творчої діяльності. Творчість – це найвищий рівень розвитку здібностей, якого особистість досягає в активній діяльності. Досвід творчої діяльності формується завдяки послідовній реалізації процедур творчої діяльності, визначених І.Лернером [3, 27]:

- 1) самостійне перенесення попередньо засвоєних знань та вмінь у нову ситуацію;
- 2) бачення проблеми у знайомій ситуації;
- 3) бачення нової функції об'єкта (проблеми);
- 4) вивчення структури об'єкта;
- 5) знаходження альтернативного вирішення;
- 6) комплектування раніше засвоєних способів діяльності і знаходження нового способу для даної проблеми;
- 7) уміння створити оригінальний власний спосіб вирішення при знанні інших.

Звідси, основою творчої діяльності є культурологічна складова, що дозволяє відобразити різні ціннісні аспекти мистецтва, науки, природи в опредмеченому, художньо-образному, емоційному прояві, що, відповідно, дає можливість педагогу завдяки формуванню досвіду творчої діяльності й емоційно-ціннісного ставлення до світу в учнів вийти на осмислення буття дитини через її культуру, природний і художньо-образний світ, що її оточує.

Народний майстер декоративно-ужиткового мистецтва Лисюк Людмила Іванівна народилася 9 серпня 1963 року в с. Симонові Гоцанського району Рівненської області. Після закінчення у 1979 році Симонівської середньої школи Людмила вступила до Решетилівського училища художніх промислів, що знаходиться у Полтавській області. Закінчивши училище, Людмила Іванівна за направленням потрапляє в м. Опішню до філіалу фабрики художніх промислів “Полтавчанка”, де її призначили головним художником. В обов'язки Людмили Іванівни входило створення малюнків для постільної білизни, сорочок, рушників, гардин, серветок. Деякі її вироби, наприклад, сорочка-“чумачка”, полтавські рушники на домотканому полотні, вишиті червоними нитками, експонувалися у музеях Аргентини.

З 1983 року працює на посаді творчого майстра в Черкаській експериментальній лабораторії ткацької фабрики імені Лесі Українки під керівництвом О. В. Теліженко, яка відома в Україні як художник-професіонал, що творчо інтерпретує надбання народної вишивки. Оскільки вимоги до майстрів були високими (за квартал вони повинні були створити не менше 50 орнаментів), то у Людмили Іванівни з'являється можливість створити нове, експериментувати.

У 1994 році Людмила Іванівна переїжджає до м. Рівного. У 1996 році Людмилу Іванівну запрошують до Малої академії мистецтв Рівненської ЗОШ №23 у ролі керівника гуртка “Декоративно-ужиткове мистецтво”. На початку існування гуртка їй запропонували створити костюми для учасників художніх колективів МАМ. Власними руками майстриня та її вихованці виготовили сорочки, спідниці та фартухи (близько ста костюмів). Розпочинаючи роботу, Людмила Іванівна систематизувала мотиви вишивки Волині, Закарпаття і на їх основі розробила моделі костюмів, орнаменти для вишивки, а діти, втілюючи задум художниці, оволодівали технічними навиками виконання вишивки. Так з'явилися поліські, закарпатські осучаснені українські костюми. Згодом художниця запропонувала директору школи Л.І. Луценку змінити напрям роботи гуртка – розпочати “живопис голкою і ниткою” – вишивання інтер'єрних полотен-гобеленів.

Розпочинаючи творчу роботу з дітьми, Людмила Іванівна поставила собі завдання: допомогти кожній дитині повірити у власні творчі здібності. На початку заняття майстриня просила учнів пригадати свої враження, відчуття і спробувати перенести їх на папір. Уже після першого заняття діти, які не мали художніх навиків, вразили своїми задумами, свої ідеї втілили на папері. Так з'явилися ескізи перших гобеленів “Поліський краєвид”, “Сонячна мелодія”, “Казковий годинник”. Ескіз, створений за задумом дітей, збільшили на папері, виконали у кольорі, перенесли на тканину, натягнули на рамі. Потім за допомогою голки та нитки вишили полотно, декорували його. Завершену роботу зняли із рами, обшили полотном, натягнули знову на

раму і декорували сірим шнуром, надаючи картині естетичного вигляду. Перші гобелени вразили не тільки вчителів, однокласників, а й самих авторів, надихнули на створення нових робіт.

Людмила Іванівна та її вихованці найчастіше вишивають гобелени традиційними техніками: “видозміненою художньою гладдю”, “двобічною гладдю”. Після того, як полотно вишите, його декорують “штапівкою”, “штопкою”, “шнуром у прикріп”, а також авторськими техніками: “мазком” – імітування мазка маслом, “сітківкою” – декор по верху вишитого полотна, що дає змогу згладити всі колористичні і технічні нерівності, “розсипом” – декорується як фон (кладається хаотично по одній нитці в різні сторони). У роботах художниці та її вихованців відчувається вплив авангардизму, класичних традицій вишивки, простежується також цікавий напрям їхніх робіт – “Світ очима дитини”. Майстриня розвиває у своїх вихованців відчуття кольору, просторову уяву при розробці сюжетних композицій, глибоке сприйняття світу, вміння розуміти й цінувати прекрасне.

За останні роки професійний рівень гуртківців декоративно-ужиткового мистецтва значно зріс. З кожним роком колекція гобеленів поповнюється виробами високої майстерності. За період існування студії дітьми було виготовлено понад сто робіт, які експонувалися на міських, обласних, Всеукраїнських виставках. Гуртківці є володарями гран-прі Всеукраїнського конкурсу “Журавлині ключі Покрови”, який відбувся в м. Києві 1997 року. У 1998 році учениця Сікідіна Яна (інвалід дитинства) виборола I місце в міському конкурсі на кращу українську вишивку “Червона калина”. Учениця 9-В класу Кравець Світлана стала переможницею II етапу в конкурсі “Об’єднаймося, брати мої”, отримала нагороду у 2002 році на Чернечій горі в Каневі. У 2013 році на цьому ж конкурсі учениця 9-В класу Нечаєва Марта знову здобула перемогу. Роботи вихованців Людмили Іванівни брали участь у виставці декоративно-прикладного мистецтва “Барви Полісся” на I Міжнародному фестивалі дитячого фольклору “Котилася торба” в м. Кузнецовську 2002 року.

Вихованці Людмили Іванівни продовжують її справу. Так, Яковлева Анна закінчила Рівненський державний гуманітарний університет і зараз працює на станції юних техніків, навчаючи дітей мистецтву вишивки та ткацтву гобеленів. Ще у школі Анна допомогла оформити кабінет зарубіжної літератури: створила серію вишитих полотен “Муза поезії у різні епохи”. Заняття в гуртку дають можливість дівчаткам стати у майбутньому мудрими жінками, бо вишивка навчає їх вдумливості і врівноваженості, вмінню зробити красивою і затишною власну оселю.

Унікальні дитячі роботи спонукають Людмилу Іванівну творити самобутні вишиті картини, які передають красу української природи, таємниці буття. Творчим кредо майстрині ще з юності став знаменитий постулат Аристотеля: “Природа і мистецтво – дві основні рушійні сили світу”, тому її твори є видом синтетичного мистецтва, де поєднані не тільки майстерність вишивки та живопису, а й поезія, музика. Вільні композиції, оригінальні сюжетні мотиви, різноманітна фактурна розробка, тонкі градації кольорів зумовлюють великий успіх її робіт та її учениць. У підході майстрині до вишитого гобелена немає стереотипів, а спрацьовують вироблені нею правила: точність малюнка, насиченість кольору, урівноважена й водночас складна ритмічна організація композиції. Людмила Іванівна створює як сюжетні картини філософського змісту, так і етюди від миттєвого враження, легкі для сприйняття. Створення сюжетно-філософських робіт займає значний проміжок часу. Сюжетний виріб технічно виношується близько року, щоб дати змогу йому сформуватися остаточно. У таких роботах технічне виконання послідовне і розмірковане.

На високу майстерність оригінальних, самобутніх вишитих гобеленів художниці вказує відомий майстер художньої вишивки Є. І. Пилюгін, з яким Людмила Іванівна підтримує дружні творчі зв’язки. Безліч схвальних відгуків у свою адресу отримала майстриня під час численних виставок у Рівному, Києві, Львові, Харкові, Великих Сорочинцях. У 1996 році Людмилі Іванівні присвоєно почесне звання “Народний майстер України”. Вона є відмінником освіти України з 2003 року. У 2005 році стала переможцем у номінації “Кращий учитель” відкритого рейтингу популярності “Гордість міста”.

Висновки. Культурологічний підхід дозволяє митцю знаходити те, що він відчуває або сприймає у житті, й узгоджувати здобуте із суспільними ціннісними відносинами, враховувати при цьому здобутки минулого, шукати варіанти вирішення соціальних і культурних питань. У культурологічному сенсі художньо-образна діяльність митця набуває педагогічного спрямування, оскільки формує цінності, які складають основу процесу виховання і навчання. Людмила Іванівна Лисок як митець оновлює і збагачує традиційну українську вишивку, створивши авторські декорувальні техніки. Як педагог, майстриня вже 18 років залучає учнів до відродження національного мистецтва, формуючи у них досвід творчої діяльності й емоційно-ціннісного ставлення до самих себе, нації, світу, що представляє особистісну форму навчального змісту. Засвоюючи інформацію про декоративно-ужиткове мистецтво як вид художньої культури, учні знаходять власний зміст діяльності, яка формує їх як особистість; створюють матеріальні цінності (вишивки, гобелени, народні костюми) і, найголовніше, засвоюють духовні вартості, які є основою процесу самотворення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Особистісно-орієнтований виховний процес – сходження до людяності / І.Бех //Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. Зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України /Академія педагогічних наук України. – ч.1. – Харків “ОВС”, 2002.– С. 69-83.
2. Кремень В. Поступ філософії освіти в Україні / В. Кремень //Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. Зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України /Академія педагогічних наук України. – ч.1. – Харків “ОВС”, 2002. – С. 9-23.

3. Лернер І. Дидактична система методів навчання / І. Лернер. – М.: Знання, 1976. – 64 с.

4. Сухомлинська О. Художня спадщина В.Сухомлинського в культурологічному вимірі / О. Сухомлинська // Рідна школа. – 2007. – № 1. – С. 3-7.

О.В. ОКСЕНИУК. ФОРМИРОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНО-ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ К МИРУ И ОПЫТУ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕНИКОВ В КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОМ ИЗМЕРЕНИИ НАРОДНОГО МАСТЕРА УКРАИНЫ Л.И. ЛЫСЮК

Резюме. В статье рассматриваются аспекты формирования эмоционально-ценностного отношения к миру и опыта творческой деятельности учеников народным мастером Украины Л. И. Лысюк.

Ключевые слова: принцип культуросоответственности, эмоционально-ценностное отношение к миру, опыт творческой деятельности учеников.

O.V. OKSENYUK. FORMATION OF THE EMOTIONAL-AXIOLOGICAL ATTITUDE TO THE WORLD AND THE EXPERIENCE OF A CREATIVE PUPILS' ACTIVITY IN A CULTUROLOGICAL OBSERVATION BY UKRAINIAN FOLK MASTER L.I. YSIUK

The summary. The aspects of the formation of the emotional-axiological attitude to the world and the experience of a creative pupils' activity in a culturological observation by Ukrainian Folk Master L.I. Lysiuk.

Key words: a principle of cultural conformity, emotional-axiological attitude to the world, the experience of a creative pupils' activity.

Одержано редакцією 13.07.2014 р.

УДК: [373. 5. 016: 811. 111 (07)]: 159. 925

Н.С. АНТОНЕНКО

**ТЕОРІЯ МНОЖИННОГО ІНТЕЛЕКТУ Г. ГАРДНЕРА
ЯК ЗАСІБ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ**

Резюме. У статті розкрито шляхи застосування у середній школі теорії множинного інтелекту американського психолога Г. Гарднера як однієї з новаторських теорій пізнання.

Ключові слова: інтелектуальні здібності, множинний інтелект, тип інтелекту, інноваційна технологія.

Постановка проблеми. Одним із завдань, поставлених перед учителем іноземної мови Державним стандартом освітньої галузі «Мови і літератури» в основній школі, є «формування гуманістичного світогляду, духовного світу людини, її моральних та естетичних цінностей, особистісних рис громадянина України, який сприймає і поділяє національні та загальнолюдські цінності, відчуває свою приналежність до європейської спільноти.» [2]. Саме вчитель має створити умови для розвитку і самореалізації кожної особистості, для виховання покоління, що здатне навчатися впродовж життя, створювати і розвивати цінності громадянського суспільства.

Пріоритетом у сучасній освіті має бути особистісно зорієнтоване навчання, яке працює зі свідомістю людини та процесами її індивідуально-особистісного розвитку. Завдання школи – підготувати компетентну людину, яка не тільки володіє необхідними знаннями та здібностями, а й здатна застосовувати їх у навчанні та житті. Сприятиме цьому посилення особистісної спрямованості навчального процесу. Таким чином, розуміння особистості, способу її навчання та розвитку мають беззаперечно важливе значення. У Державному стандарті зазначається, що «особистісно-орієнтований підхід здійснюється через варіативність методик організації навчання залежно від пізнавальних здібностей» [2].

Саме тому застосування на практиці теорії множинного інтелекту Г. Гарднера є актуальним саме зараз.

Аналіз останніх досліджень. Питання дослідження пізнавальних здібностей вивчали Л.Ю. Куліш, К.Д. Ушинський, М.М. Шардаков, Л.Л. Веккер, О.В. Скрипченко, І.М. Румянцева, Б.Г. Ананьєв. Розв'язання проблеми запропоновано у роботах Г. Гарднера, Т. Армстронга, Б. Кемпбела та ін.

Метою статті є актуалізація можливостей диференціації іншомовної освіти на основі теорії множинного інтелекту.

Виклад основного матеріалу. Метою кожного вчителя англійської мови у загальній школі є досягнення його учнями вільного та досконалого рівня володіння іноземною мовою. Але проблема в тому, що ми навчаємо дітей з різними розумовими здібностями. Очевидним є те, що один і той же учень добре навчається з математики, але вивчення мов дається йому нелегко, інший учень знається на мовах, але зовсім не цікавиться біологією та хімією. Протягом років наша система освіти була спрямована на те, щоб навчати всіх однаково. Звичайно, застосовувався й диференційований підхід, але лише у вигляді додаткових завдань більшого чи меншого рівня складності. Закріплюється поняття «нездібний учень» та впевненість, що «діти різні, і це заважає навчанню». Що протиставляє такому підходу гуманістична педагогіка? Вона закликає вчителя шукати різні шляхи досягнення мети для різних дітей.

Теорія множинного інтелекту Говарда Гарднера (The theory of multiple intelligences) пропонує прості та прийнятні методи вивчення та пояснення способу навчання і розвитку особистості. Вперше теорія була опублікована в 1983 році, проте швидко стала класичною моделлю, що сприяє розумінню багатьох аспектів інтелекту людини, стилю її навчання та поведінки. Згідно цієї теорії кожен учень має свій особистий комплексний тип інтелекту, а відповідно й власні способи розуміння та засвоєння матеріалу. Таким чином, є